

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

**KEN nr 9436 af 25/05/2023 (Gældende)**

## **Ankestyrelsens principmeddelelse 9-23 om arbejdsskade - erstatning for tab af erhvervsevne - psykiske symptomer efter fysiske skader - årsagssammenhæng - formodningsregel**

---

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 22-46952

# Ankestyrelsens principmeddelelse 9-23 om arbejdsskade - erstatning for tab af erhvervsevne - psykiske symptomer efter fysiske skader - årsagssammenhæng - formodningsregel

## **Principmeddelelsen fastslår**

Tilskadekomnes samlede tab af erhvervsevne er en følge af den anerkendte arbejdsskade, medmindre oplysninger i sagen godtgør, at hele eller dele af erhvervsevnetabet med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskaden.

Denne formodningsregel gælder også ved vurderingen af erhvervsevnenedsættende psykiske symptomer efter en anerkendt fysisk arbejdsskade.

Denne principmeddelelse har til formål at belyse, hvilke elementer der kan indgå i vurderingen af, om tilskadekomnes psykiske symptomer og et heraf følgende tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed – enten helt eller delvist - skyldes andre forhold end arbejdsskaden.

### *Erhvervsevnetabets størrelse*

Tilskadekomne skal bevise størrelsen af det samlede erhvervsevnetab.

Ved fastsættelsen af det samlede erhvervsevnetab skal alle tilskadekomnes helbredsmæssige forhold og disses samlede betydning for erhvervsevnen inddrages i vurderingen.

### *Vurderingen af årsagssammenhæng*

Som led i fastsættelsen af erstatningen for tab af erhvervsevne skal arbejdsskademyndighederne afgøre, om hele eller dele af det samlede erhvervsevnetab med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end den anerkendte arbejdsskade.

Det kan i den forbindelse ikke tillægges betydning, at de psykiske symptomer ikke er anerkendt som en del af arbejdsskaden. Det er heller ikke i sig selv afgørende, om hændelsen/påvirkningen er egnet til at forårsage psykiske symptomer, eller om de psykiske symptomer opstår i tidsmæssig sammenhæng med den anerkendte arbejdsskade.

Det samlede skøn over alle relevante konkurrerende årsager kan føre til, at arbejdsskademyndighederne vurderer, at de erhvervsevnenedsættende psykiske symptomer med overvejende sandsynlighed helt eller delvist skyldes andre forhold end arbejdsskaden, selvom der ikke kan peges på enkelte faktorer, der i sig selv har afgørende betydning.

Ved vurderingen af, om tilskadekomnes erhvervsevnenedsættende psykiske symptomer med overvejende sandsynlighed helt eller delvist skyldes andre forhold end arbejdsskaden, kan følgende elementer indgå:

- Den tid, der går, fra arbejdsskadens indtræden til de psykiske symptomers opståen eller forværring (tidsmæssig sammenhæng).
- Arbejdsskadens karakter og omfang og indvirkningen på den daglige livsførelse.
- Karakteren af den ændrede erhvervsmæssige situation, herunder om tilskadekomne fortsat er erhvervsmæssigt uafklaret efter en længere årrække.
- Art og omfang af de psykiske symptomer, herunder eventuelle diagnose(r), og hvad der er beskrevet i tidsnær sammenhæng med de psykiske symptomers opståen i fx notater fra lægejournal og kommune.
- Psykiske sygdomme/symptomer inden arbejdsskaden, herunder hvilken karakter de har haft, og hvilken betydning de har haft for erhvervsevnen.
- Forudbestående/konkurrerende fysiske sygdomme, som også påvirker den daglige livsførelse og/eller erhvervsevne i væsentlig grad.
- Konkurrerende belastninger i tilskadekomnes livssituation, som eksempelvis skilsmisse, dødsfald/alvorlig sygdom i familie/nær omgangskreds, økonomiske problemer m.v.

Andre elementer kan indgå, og arbejdsskademyndighederne skal foretage en konkret afvejning af oplysningerne i den enkelte sag.

Hvis det ikke er muligt at afgøre, om de psykiske symptomer og et heraf følgende tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end den anerkendte arbejdsskade, skal det lægges til grund, at de skyldes arbejdsskaden. Tilskadekomne har herefter ret til erstatning for det tab af erhvervsevne, som de psykiske symptomer medfører.

### *Fradraget*

Hvis det efter en konkret vurdering er godtgjort, at de psykiske symptomer og et heraf følgende tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed helt eller delvist skyldes andre forhold end arbejdsskaden, foretager arbejdsskademyndighederne et fradrag (nedsættelse) i erstatningen. Fradragets størrelse fastsættes ud fra et skøn over arbejdsskadens og de konkurrerende forholds betydning for størrelsen af erhvervsevnetabet.

### *De konkrete sager*

I sag nummer 1 havde tilskadekomne fået anerkendt lænderygsmerter som en arbejdsskade. Tilskadekomne havde forud for arbejdsskaden lidt af periodevise psykiske symptomer. Efter arbejdsskaden skete en forværring i tilskadekomnes psykiske tilstand, som bidrog til det samlede erhvervsevnetab og var en del af årsagen til, at tilskadekomne efter arbejdsskaden blev tilkendt førtidspension.

Ankestyrelsen vurderede, at forværringen i tilskadekomnes psykiske tilstand og det heraf følgende tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end følger efter arbejdsskaden.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at tilskadekomne efter arbejdsskaden blev diagnosticeret med PTSD, og at symptomerne herpå centrerede sig om mareridt og flashbacks om traumatiserede forhold i tilskadekomnes fortid.

Ankestyrelsen lagde også vægt på, at tilskadekomne omkring ni måneder efter arbejdsskaden var udsat for et voldeligt overfald. Tilskadekomne havde selv oplyst, at overfaldet var udløsende for, at denne begyndte at isolere sig meget i sin lejlighed, og at den psykiske tilstand generelt blev forværret herefter.

I sag nummer 2 havde tilskadekomne fået anerkendt lænderygsmelter som en arbejdsskade. Senere udviklede tilskadekomne en række kognitive og psykiske symptomer, som bidrog til det samlede erhvervsevnetab.

Ankestyrelsen vurderede, at der ikke med overvejende sandsynlighed var andre årsager til de erhvervsevnenedsættende psykiske symptomer end arbejdsskaden.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at selvom tilskadekomne gennem en årrække forud for arbejdsskaden havde haft depressive symptomer, som periodevist også havde krævet medicinsk behandling, havde symptomerne ikke tidligere været erhvervshindrende.

Ankestyrelsen lagde også vægt på, at udviklingen af den forværrede psykiske tilstand var beskrevet som sammenhængende med tilskadekomnes rygsmelter, den langvarige sygemelding og arbejdsophøret som følge heraf.

## **Baggrund for at behandle sagerne principielt**

Principmeddelelsen har til formål at præcisere, at arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2, også gælder, hvis dele af et påvist tab af erhvervsevne skyldes psykiske funktionsbegrænsninger, selvom der alene er anerkendt en fysisk personskade som en arbejdsskade.

Principmeddelelsen har endvidere til formål at opliste en række elementer, som kan indgå i vurderingen af, om et påvist tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed – enten helt eller delvist - skyldes andre forhold end arbejdsskaden.

## **Reglerne**

### *Love og bekendtgørelser*

Lov om arbejdsskadesikring (arbejdsskadeloven), senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 1186 af 19. august 2022

§ 12 om almindelige regler ved fastsættelse af erstatning mv.

§ 17 om erstatning for tab af erhvervsevne

## **De konkrete afgørelser**

*Sag nr. 1, j.nr. 22-46952*

A Forsikring har klaget over Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgjorde sagen den 5. juli 2022.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag.

Resultatet er:

- Du har ret til 45 procent i erstatning for tab af erhvervsevne.  $\neg$ Afgørelsen er endelig.
- Erstatningen er tilkendt fra den 2. februar 2022.

Det betyder, at vi stadfæster Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse, da vi er kommet til samme resultat.

## **Begrundelsen for afgørelsen**

*Sådan vurderer vi sagen*

Ankestyrelsen vurderer, at dit samlede tab af erhvervsevne er 85 procent. Vi vurderer samtidig, at omkring 1/2 af tabet med overvejende sandsynlighed skyldes andre årsager end følger af arbejdsskaden.

Vi vurderer derfor, at du som følge af arbejdsskaden har et tab af erhvervsevne på 45 procent.

Vi vurderer endvidere, at din erhvervsmæssige situation er afklaret. Vi træffer derfor en endelig afgørelse om din ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

*Hvad er afgørende for resultatet*

### Om det samlede tab af erhvervsevne

Du kom til skade på dit arbejde den 14. marts 2017, da du skulle løfte en tung betonflise. Efter løftet fik du smerter i lænderyggen.

Ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 24. juli 2018 fik du anerkendt lænderygsmerter som følge af hændelsen. Ankestyrelsen stadfæstede den 16. januar 2019 denne afgørelse.

Ved samme afgørelse tog vi stilling til, at dit varige mén udgjorde 10 procent, der blev tilkendt for middelsvære daglige rygsmerter med udstrålende smerter til ben.

På tidspunktet for arbejdsskadens indtræden havde du to jobs. Du arbejdede både som rengøringsassistent og arbejdsmand i et entreprenørfirma. Du blev sygemeldt umiddelbart efter din tilskadekomst og har herefter ikke været tilbage i ordinær beskæftigelse.

Under din sygemelding har du deltaget i forskellige smerte- og træningsforløb i den udstrækning, det har været muligt med dine smerter. Din ryglidelse beskrives nu som kronisk og uden mulighed for yderligere behandlingsmuligheder.

Den 1. januar 2018 blev du udsat for et overfald, hvor du blev slået i hovedet med en flaske. Ved overfaldet pådrog du dig en hjernerystelse, som du flere år efter overfaldet fortsat lider af senfølger fra.

Ud over hjernerystelsen er du siden din tilskadekomst også blevet diagnosticeret med PTSD. Som følge heraf isolerer du dig meget i din lejlighed og undgår så vidt muligt fremmede mennesker.

Den 30. marts 2022 har kommunen truffet afgørelse om, at du er bevilliget førtidspension med virkning fra den 1. april 2022. Din erhvervsmæssige situation er derved afklaret. Vi træffer derfor en endelig afgørelse om din ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at førtidspension tilkendes, når kommunen vurderer, at arbejdsevnen er varigt nedsat og af et sådant omfang, at borgeren ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Vi tager udgangspunkt i denne vurdering, men vi er ikke bundet af den. Vi foretager således en konkret vurdering af omfanget af følgerne efter arbejdsskaden og den erhvervsevnenedsættelse, som din samlede helbredstilstand giver.

Det fremgår af Rehabiliteringsteamets indstilling, som danner grundlag for kommunens afgørelse om førtidspension, at du har omfattende skånehensyn som følge af dine samlede helbredsproblemer, herunder både rygsmerter, daglige dobbeltsidige skuldersmerter, senfølger efter hjernerystelse og PTSD. Som følge heraf ligger du i sengen en stor del af dagen, kommer sjældent ud af din lejlighed og får hjælp af familien til flere daglige gøremål.

Det fremgår også af indstillingen, at du lider af en svær spændingsproblematik, hvor du spænder op i hele kroppen, som fastholder og forværrer dine smerter. Det fremgår også, at du lider af angstanfald, som viser sig ved hurtige hjerteslag samt nærmest lammede hænder og fødder.

Som følge af dine rygsmerter skal du skånes for enhver rygbelastende arbejdsopgave. Af din sygedagpengejournal fremgår det, at din udholdenhed generelt er nedsat grundet smerter fra ryggen.

Af konklusionen på dine praktikforløb fremgår det, at du alene kan arbejde et beskedent timeantal pr. uge med mulighed for sent fremmøde grundet dine søvnproblemer. Det er beskrevet, at søvnproblemerne skyldes både din PTSD og stærke smerter.

Senest har du fra april til juli 2019 deltaget i afklarende praktik som lager- og logistikmedarbejder. Du udførte arbejdsopgaver som plukning og pakning af varer, oprydning, opfyldning, ærindekørsel med en

makker og andre forfaldende opgaver. Du havde en ugentlig arbejdstid på seks timer fordelt over tre dage, som undervejs i praktikforløbet dog blev nedjusteret til omkring fire timer om ugen.

Praktikken blev afbrudt før tid, da du oplevede at blive tiltagende psykisk dårlig. Du var kort forinden startet i forløb hos PTSD-klinikken. Du oplevede det som overvældende, at skulle genfortælle traumatiserende forhold fra din fortid, hvilket medførte en forværring i din psykiske tilstand. PTSD-klinikken rådede dig derfor til sygemelding fra praktikken. Du har ikke været i virksomhedspraktik eller anden afklaring siden.

Ud fra en samlet vurdering af beskrivelserne af din erhvervsevne samt helbredsmæssige tilstand, sammenholdt med din indtjeningssevne forud for arbejdsskaden, finder vi ikke grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings skønmæssige vurdering af din samlede erhvervsevnenedsættelse.

I den vurdering indgår det særligt, at din erhvervsevne er beskrevet som væsentlig nedsat i forhold til ethvert erhverv, men – særligt henset til beskrivelserne af dine praktikforløb - ikke fuldstændig ophørt.

Vi vurderer på den baggrund, at dit samlede tab af erhvervsevne udgør skønmæssigt 85 procent.

#### Om fradraget

Vi vurderer, at der med overvejende sandsynlighed også er andre forhold end arbejdsskaden, der er årsag til dit samlede tab af erhvervsevne.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at du er opvokset i Iran, hvor du har oplevet traumatiserende forhold. Du har bl.a. oplevet fængsling og været udsat for tortur.

Det fremgår af din lægejournal, at du har haft flere henvendelser vedrørende din psykiske tilstand i årene forud for din arbejdsskade. Det fremgår bl.a., at du og din familie i 2013 var involveret i en straffesag. Dette forløb påvirkede dig meget og forværrede dine psykiske symptomer.

Af din lægejournal i notat af 9. marts 2016 – dvs. et år forud for arbejdsskaden – fremgår det, at du oplevede at være tiltagende træt såvel fysisk som psykisk. Det fremgår, at straffesagen havde været hård for dig, fordi flere af dine familiemedlemmer blev fængslet. Videre fremgår det, at du siden din ankomst til Danmark har haft mange psykologforløb og periodevist også fået medicin for din psykiske tilstand.

Uanset disse forudbestående psykiske problemer har du haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet i mange år. Det fremgår også af journalnotatet af 9. marts 2016, at det eneste, som hjælper på din psykiske tilstand, er at arbejde.

Omkring to-tre måneder efter arbejdsskaden henvendte du dig til læge med depressive symptomer, som nu igen var i udbrud, efter at du havde været udsat for en arbejdsskade. Det fremgår af journalnotat af 1. juni 2017, at du scorede 20 på Hamiltons Depressionsskala, hvilket svarer til en depression af moderat grad. Du blev på den baggrund henvist til forløb med psykiater med henblik på medicinsk behandling.

Det fremgår af notat fra psykologsamtale af 27. august 2018, at din rygskade har ændret den livsførelse, som du har bygget op siden din ankomst til Danmark. Psykologen skønnede, at rygskaden har udløst en tilpasningsreaktion med blandet angst og depression, som kompliceres yderligere af svære tanker og følelser, som er koblet op på traumatiske oplevelser i din fortid.

Psykologen anfører også, at din tilstand er yderligere kompliceret af, at du den 1. januar 2018 blev udsat for et voldeligt overfald, hvor du pådrog dig en hjernerystelse. Du lider blandt andet af senfølger herfra i form af hovedpine, koncentrations- og hukommelsesbesvær. Derudover udtrættes du hurtigt. Disse følger har kompliceret din psykiske tilstand. Du har selv oplyst, at overfaldet var udløsende for, at du begyndte at isolere dig, hvilket også er årsagen til, at du nu kun kommer ud af din lejlighed omkring hver 14. dag.

Primo 2019 blev du henvist til PTSD-klinik på baggrund af dine egne oplysninger om natlige mareridt, flashbacks og anspændthed. Klinikken diagnosticerede dig med PTSD. Det fremgår af journalen herfra, at din depression skønnes at have rødder i din PTSD.

Efter en konkret afvejning af sagens oplysninger vurderer vi, at forværringen i din psykiske tilstand og det heraf følgende tab af erhvervsevne med overvejende sandsynlighed er tilkommet uafhængigt af arbejdsskadens følger.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at du også forud for arbejdsskaden har lidt af periodevis psykiske problemer (herunder tilbagevendende depression), at dine PTSD-symptomer centrerer sig om mareridt og flashbacks fra din fortid, og at din psykiske tilstand er forværret yderligere efter det voldelige overfald den 1. januar 2018 og således uafhængigt af arbejdsskadens følger.

Uanset at der omkring to-tre måneder efter arbejdsskaden skete en opblussen i dine psykiske symptomer i form af tilbagefald af tidligere kendt depression, som en psykolog har skønnet er udløst grundet din rygskade, så vurderer vi, at din *varige* erhvervsevnenedsættelse som følge af din psykiske tilstand med overvejende sandsynlighed er begrundet i andre forhold end arbejdsskadens følger.

I forhold til størrelsen af fradraget har vi skønsmæssigt fastsat det til omkring 1/2.

Vi lægger i den forbindelse særlig vægt på, at din PTSD gør, at du isolerer dig meget i din lejlighed, sjældent kommer ud, har svært ved at være blandt andre mennesker og generelt har svært ved ukendte omgivelser. Vi lægger også vægt på, at forværring i din psykiske tilstand var årsag til, at det seneste praktikforløb måtte afbrydes, og at det ikke siden har været muligt at afklare dig yderligere ved ny virksomhedspraktik eller lignende. Din samlede psykiske tilstand er således en væsentlig del af årsagen til bevilling af førtidspension.

Vi lægger endvidere vægt på, at du udover PTSD- og angstsymptomer, har senfølger efter hjernerystelse i form af bl.a. hovedpine, koncentrations- og hukommelsesbesvær. Det fremgår også af Rehabiliterings-teamets indstilling, at du lider af daglige dobbeltsidige skuldersmerter, som blokadebehandling ikke har kunne afhjælpe. Der er ikke fundet en biologisk årsag til dine stærke skuldersmerter, men det er skønnet, at smerterne er af muskulær karakter og har sammenhæng med din spændingsproblematik, som særligt udløses ved dine angstanfald.



Vi lægger dog også vægt på, at du har kroniske smerter fra ryggen med udstrålende bensmerter, som medfører en kompleks smertetilstand. Dette giver i sig selv omfattende skånebehov og dermed en betydelig erhvervsevnenedsættelse i forhold til det brede arbejdsmarked.

Vi lægger i den forbindelse også vægt på, at en kronisk smertetilstand som din i sig selv kan medføre en række kognitive forstyrrelser som eksempelvis koncentrations- og hukommelsesbesvær, hurtig udtrætning, m.v., hvorved der er et vist overlap mellem symptomer, der både kan skyldes din kroniske smertetilstand og/eller din psykiske tilstand. Dette er indgået i vores overvejelser om fradragets størrelse, da der kun er grundlag for at nedsætte din erstatning for den del af erhvervsevnetabet, som med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskadens følger.

Efter et samlet skøn over arbejdsskadens og de konkurrerende forholds betydning for din erhvervsevne, finder vi ikke grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering af fradragets størrelse.

Efter en konkret vurdering af din sag finder vi derfor, at du har et samlet erhvervsevnetab på 85 procent, men at omkring 1/2 af tabet med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskaden.

I den forbindelse bemærker vi, at selvom du også forud for arbejdsskaden led af periodevise rygsmerter gennem flere år, kan dette ikke føre til yderligere nedsættelse af din erstatning. Det skyldes, at disse rygsmerter ikke var erhvervshindrende for dig forud for skaden. Vi vurderer, at det heller ikke er overvejende sandsynligt, at smerterne ville være blevet erhvervshindrende for dig i nær fremtid uafhængigt af arbejdsskaden.

Dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden er herefter 45 procent.

Oplysningerne fremgår særligt af Rehabiliteringsteamets indstilling til førtidspension af 2. februar 2022, kommunens afgørelse om førtidspension af 30. marts 2022 samt din egen læges journal.

### *Om reglerne*

Erstatning for tab af erhvervsevne kompenserer for, at arbejdsskaden har forringet tilskadekomnes evne til at tjene penge ved arbejde. Tilskadekomne har bevisbyrden for, at erhvervsevnen er forringet med mindst 15 procent.

Vi foretager en konkret vurdering ud fra, hvad vi med rimelighed kan forlange af tilskadekomne ud fra evner, uddannelse, alder samt muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning, hvis muligheden for førtidspension ikke forelå. Der er altid tale om en konkret vurdering og vægtning. Indtægten fra førtidspensionen indgår ikke i vurderingen.

Hvis dele af erhvervsevnetabet med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskaden, foretager vi et fradrag i erstatningen for tab af erhvervsevne. Fradrag i erstatningen kan kun ske, hvis en forudbestående skade eller sygdom er forværret efter arbejdsskaden, eller der efter arbejdsskaden er kommet en konkurrerende skade eller sygdom, som under alle omstændigheder ville medføre en begrænsning af indtjeningssevnen i fremtiden.

## **Begrundelsen for afgørelsen om tilkendelsestidspunktet**

### *Sådan vurderer vi sagen*

Ankestyrelsen vurderer, at der er dokumenteret et tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden på 45 procent fra den 2. februar 2022.

### *Hvad er afgørende for resultatet*

Vi lægger vægt på, at Rehabiliteringsteamet den 2. februar 2022 indstillede dig til førtidspension.

Kommunens afgørelse om bevilling af førtidspension af 30. marts 2022 blev truffet på baggrund af indstillingen fra Rehabiliteringsteamet.

Vi mener derfor, at tabet er påvist allerede den 2. februar 2022, hvor du blev indstillet til førtidspension.

### *Om reglerne*

Når vi træffer en endelig afgørelse om at tilkende erstatning for tab af erhvervsevne på mindre end 50 procent efter § 17 i arbejdsskadesikringsloven, udbetales erstatningen som et kapitalbeløb.

Derudover har tilskadekomne ret til en løbende erstatning fra det tidspunkt, hvor der er påvist et tab af erhvervsevne, og frem til tidspunktet for omsætningen af erstatningen til et kapitalbeløb. Erstatningen kan dog ikke løbe fra et tidspunkt, der ligger før arbejdsskaden er anmeldt.

## **Mødebehandling**

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet. Der er enighed om afgørelsen.

Du kan læse mere om, hvordan Ankestyrelsen behandler sager på møde på [www.ast.dk](http://www.ast.dk).

### *Sag nr. 2, j.nr. 22-37112*

A Forsikring har klaget over Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgjorde sagen den 25. november 2021.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag.

Resultatet er:

- Du har ret til 85 procent i erstatning for tab af erhvervsevne.
- Erstatningen er tilkendt fra den 14. januar 2020.

- Arbejdsmarkedets Erhvervssikring skal tage spørgsmålet om tab af erhvervsevne op til revision snarest. Det betyder, at denne afgørelse er midlertidig.

Det betyder, at vi stadfæster Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse om tab af erhvervsevne, da vi er kommet til samme resultat – dog er tilkendelsestidspunktet retteligt den 14. januar 2020 og ikke 15. januar 2020.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring kontanter dig i forhold til den fastsatte revision.

## **Begrundelsen for afgørelsen om tab af erhvervsevne**

### *Sådan vurderer vi sagen*

Ankestyrelsen vurderer, at du som følge af arbejdsskaden har et tab af erhvervsevne på 85 procent.

Vi vurderer, at din erhvervsmæssige situation er for uafklaret til, at vi kan træffe en endelig afgørelse om din ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

Vi finder det dog tilstrækkeligt sandsynliggjort, at arbejdsskadens følger forhindrer dig i at genoptage arbejdet som pædagog i samme omfang og også forhindrer dig i at opnå samme indtjening som før arbejdsskaden. Erstatningen er derfor tilkendt som en midlertidig erstatning.

### *Hvad er afgørende for resultatet*

#### Om det samlede tab af erhvervsevne

Ved afgørelse af 30. juli 2020 anerkendte Ankestyrelsen dine lænderygsmærter som en arbejdsskade. Vi fastsatte dit varige mén for lænderyggen skønsmæssigt til 15 procent efter sammenligning med méntabelens punkt B. 1.3.5.

Spørgsmålet om varigt mén er siden blevet genoptaget, idet dine følger er blevet forværret. Vi har den 13. december 2022 truffet afgørelse om, at dit varige mén som følge af arbejdsskaden nu er 20 procent.

På tidspunktet for arbejdsskadens indtræden arbejdede du som pædagog. Skaden skete den 22. marts 2019. Du blev sygemeldt umiddelbart herefter. Du blev opsagt fra dit arbejde med virkning fra den 31. august 2019. Opsigelsen var begrundet i din langvarige sygemelding og den usikre prognose for, om du fremadrettet ville være i stand til at kunne arbejde med børn.

Du var fortsat sygemeldt i kommunalt regi og modtog sygedagpenge på tidspunktet for Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse. Din erhvervsmæssige situation var derfor ikke afklaret, hvorfor vi ikke kan træffe en endelig afgørelse om din ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

Vi har sammenholdt din situation med vores principmeddelelse 51-17, som handler om betingelserne for at tilkende midlertidig erstatning for tab af erhvervsevne, selvom de erhvervsmæssige forhold endnu ikke er afklarede. Det fremgår heraf, at arbejdsskademyndigheden kan tilkende midlertidig erstatning, hvis

der er en afklaring af arbejdsskadens helbredsmæssige følger, og det står klart, at tilskadekomne med arbejdsskadens følger ikke kan opretholde sin hidtidige indtjening.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at du har omfattende skånebehov som følge af din rygskaade, idet du skal skånes for enhver rygbelastende arbejdsopgave. Du skal eksempelvis skånes for løft og akavede arbejdsstillinger. Du har endvidere brug for fleksible pauser og varierende arbejdsstillinger, hvorfor du også har problemer ved bilture.

Dine smerter begrænser dig ligeledes i en lang række daglige gøremål. Du kan eksempelvis ikke længere købe ind, ordne vasketøj, vaske gulv eller lignende huslige opgaver, som indebærer en rygbelastning og/eller akavet stilling. Din søvn er endvidere ofte afbrudt af smerter.

Du oplever ligeledes en række kognitive og psykiske symptomer, som yderligere nedsætter din erhvervs-evne. Du har eksempelvis hukommelses- og koncentrationsbesvær samt depressive symptomer.

Disse skånebehov er i væsentligt omfang uforenelige med jobbet som pædagog, hvorfor vi anser det for tilstrækkeligt afklaret, at du ikke kan vende tilbage til dit hidtidige jobområde i samme omfang som før skaden. Vi finder det endvidere afklaret, at du med skadens følger heller ikke kan varetage andet arbejde til en nogenlunde tilsvarende løn.

Vi vurderer på den baggrund, at betingelserne for at tilkende en midlertidig erstatning for tab af erhvervs-evne er opfyldte.

Da du har været sygemeldt siden skaden og dermed ikke været tilbage i ordinært arbejde, fastsætter vi dit erhvervsevnetab ud fra en skønsmæssig vurdering af, hvad du aktuelt med rimelighed burde kunne tjene på det brede arbejdsmarked. Dette sammenholder vi med din indtjeningsevne forud for skaden.

Siden arbejdsskadens indtræden har du været i flere virksomhedspraktikker, som har haft til formål at afklare din erhvervsevne.

I november 2019 var du kortvarigt i virksomhedspraktik i en vuggestue. Arbejdstiden var aftalt til omkring seks timer om ugen. Praktikken blev dog afbrudt allerede efter omkring én måned, da dine smerter blev forværret. Du kunne eksempelvis ikke undgå løft, og køreturen til og fra praktikstedet gav endvidere forværring i din smertetilstand.

Siden august 2020 har du været i praktik i en tøjbutik som butiksassistent, hvor du varetager opgaver som udpakning af varer, kundebetjening, trimning af butik og lignende. Du arbejder omkring 5-6 timer om ugen men oftest kun 1-2 timer pr. dag.

Det fremgår flere steder i de kommunale oplysninger, at praktikken tilgodeser alle dine skånebehov. Det fremgår også i flere opfølgningsnotater, at du tvivler på, om du fremover kan finde andre arbejdsopgaver eller anden arbejdsplads, hvor dine skånebehov bedre kan tilgodeses.

Vi vurderer på den baggrund, at praktikforløbet er retvisende for, i hvilket omfang du aktuelt burde kunne påtage dig arbejde. Vi vurderer dermed, at du ikke med rimelighed vil kunne påtage dig andet arbejde til et væsentlig højere timetal, end du arbejder i praktikken.

Trods dine omfattende helbredsproblemer har du fortsat ressourcer, som styrker dig, såfremt du skulle finde et arbejde på det brede arbejdsmarked. Du har bred erfaring som pædagog. Selvom det er tvivlsomt, hvorvidt du vil kunne påtage dig pædagogarbejde i fremtiden, har du dog visse erfaringer fra dette arbejde, som burde kunne anvendes på det brede (ufaglærte) arbejdsmarked.

Derudover er du ung i forhold til arbejdsmarkedet, hvilket ligeledes er en styrke i forhold til omstilling til andre arbejdsområder. Endvidere har du erfaring som receptionist, som også i noget omfang burde være et arbejdsområde, hvor det er muligt at tilgodese dine skånebehov.

På baggrund af ovenstående finder vi ikke grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings skønsmæssige vurdering af, at du aktuelt burde kunne arbejde omkring 6-7 timer om ugen inden for et ufaglært arbejdsområde og dermed tjene omkring 60-70.000 kroner årligt.

Før skaden tjente du omkring 319.000 kroner årligt (se beregning i begrundelsen for afgørelse om årsløn). Såfremt der tages højde for den almindelige lønudvikling i samfundet, svarer dette til omkring 334.000 kroner i 2021-niveau (tidspunktet for Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse).

Du arbejdede dog på deltid (30 timer om ugen), da du kom til skade.

Vi henviser i den forbindelse til vores principmeddelelse 110-12, som beskriver, at der er formodning for, at den tilskadekomne har en fuld erhvervsevne på skadestidspunktet – også selvom denne ikke udnyttes. Principmeddelelsen fastslår endvidere, at det er arbejdsskademyndigheden, som skal godtgøre, at erhvervsevnen var nedsat på skadestidspunktet. Hvis dette ikke kan godtgøres, skal der ved fastsættelse af tab af erhvervsevne tages udgangspunkt i, at den tilskadekomne kunne arbejde på fuld tid.

I den forbindelse lægger vi vægt på, at du har oplyst, at du ikke var ansat på særlige vilkår eller havde skånehensyn forud for skaden. Din tidligere arbejdsgiver har ligeledes oplyst, at der ikke var nogen grund til, at du arbejdede på deltid. Arbejdsgiveren har også oplyst, at det er omkring det timetal, alle deres ansatte arbejder.

Vi lægger derfor til grund, at du havde fuld erhvervsevne på skadestidspunktet, da der ikke er oplysninger, som godtgør, at din erhvervsevne var nedsat allerede forud for skaden.

Når den forventede indtjening på 334.000 kroner årligt omregnes til en fuldtidsstilling, svarer det i stedet til, at du ville have tjent omkring 412.000 kroner om året (2021-niveau), hvis skaden ikke var sket, og du udnyttede din erhvervsevne fuldt ud.

Når dette sammenholdes med, hvad du i dag med rimelighed burde kunne tjene med dine samlede helbredsproblemer, udgør dit tab af erhvervsevne skønsmæssigt 85 procent.

#### Overvejelser om fradrag

Vi er opmærksomme på, at du ud over din rygskade også har udviklet en række kognitive og psykiske symptomer, som bidrager til din samlede erhvervsevnenedsættelse.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at det fremgår af statusrapport fra X af 18. maj 2021, at du er meget psykisk påvirket af din langvarige sygemelding og dit smerteniveau/-tilstand.

Dette er også konklusionen i journal fra psykologisk samtaleforløb fra 2. december 2021. Det fremgår heraf, at du selv beretter, at siden arbejdsskaden er dit liv *"gået ned af bakke"*. Det fremgår, at du efter skaden oplevede, at det var vanskeligt at acceptere, at du ikke længere kunne varetage dit hidtidige arbejdsområde som pædagog, da arbejdsidentitet altid har været vigtigt for dig. Videre fremgår det, at du oplever at være plaget af skyldfølelse og manglende accept, herunder accepten af dine fysiske smerter begrænsninger for dine daglige gøremål og familieliv. Alt dette giver dig ligeledes bekymringer om fremtiden.

I den forbindelse lægger vi også vægt på, at depressive symptomer er hyppigt set for personer med kroniske smertestilstande. Vi lægger også vægt på, at det er velkendt, at kroniske smerter kan medvirke til udviklingen af kognitive forstyrrelser som hurtig udtrætning, koncentrations- og hukommelsesbesvær og lignende, som du oplever i dag.

På den baggrund vurderer vi, at den erhvervsevnenedsættelse, som dine nuværende psykiske og kognitive symptomer medfører, må anses som en følge af arbejdsskaden, og derfor ikke kan begrunde et fradrag i din erstatning.

Vi er i den forbindelse opmærksomme på, at du før arbejdsskaden (siden efteråret 2016) har været i medicinsk behandling for depression og angst. Disse forudbestående psykiske lidelser har ført til et mindre fradrag i din méngrad i vores afgørelse af 13. december 2022.

Vi vurderer dog, at oplysningerne om dine forudbestående psykiske symptomer ikke tilsvarende kan føre til et fradrag i dit erhvervsevnetab. Det skyldes, at disse symptomer – uanset at de periodevist har krævet medicinsk behandling – ikke har været erhvervshindrende for dig forud for arbejdsskaden. Da der i øvrigt er beskrevet en vis løbende bedring og udtrapning af medicin forud for skaden, er det ligeledes ikke overvejende sandsynligt, at disse symptomer ville have udviklet sig til at blive erhvervshindrende for dig uafhængig af arbejdsskaden.

Vi er ligeledes opmærksomme på, at forsikringsselskabet i klagen af 16. december 2021 anfører, at du – ud over dine rygsmerter samt kognitive- og psykiske symptomer – også har gener fra fodled, påvirkning af syn på højre øje og migræneanfald, som har betydning for din erhvervsevne, og som bør berettigge et fradrag i dit samlede erhvervsevnetab.

Hertil bemærker vi dog, at der ikke er beskrevet funktionsbegrænsninger som følge af nedsat/sløret syn eller migræneanfald. Disse forhold kan således ikke føre til et fradrag, da dette (aktuelt) ikke har betydning for din erhvervsevne. Vi har derfor ikke taget nærmere stilling til, om disse forhold er en følge af arbejdsskaden eller ej.

Vi vurderer endvidere, at oplysningen om dine smerter fra fodled heller ikke kan begrunde et fradrag i dit erhvervsevnetab. Vi bemærker hertil, at der ved ménfastsættelsen er taget højde for, at din rygskade

medfører udstrålende smerter til ben. Vi anser således også den eventuelle erhvervsevnenedsættelse, som du måtte have som følge heraf, som en følge af arbejdsskaden.

Vi er i den forbindelse opmærksomme på, at disse gener er kommet til over tid, og at forsikringsselskabet derfor mener, at de er opstået uden relation til arbejdsskaden. Dette kan ikke føre til en ændret vurdering, da manglende tidsmæssig sammenhæng eller forværring over tid, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at godtgøre, at hele eller dele af et påvist tab af erhvervsevne skyldes andre forhold end arbejdsskadens følger.

På den baggrund vurderer vi, at der ikke med overvejende sandsynlighed er forhold, som kan begrunde et fradrag i din erstatning.

Dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden udgør dermed 85 procent, indtil der foreligger en nærmere afklaring af dine erhvervsmæssige forhold.

Oplysningerne fremgår særligt af oplysninger fra Y Kommune, spørgeskemabesvarelse om job og løn fra dig og din tidligere arbejdsgiver samt dine journaloplysninger.

### *Om reglerne*

Erstatning for tab af erhvervsevne kræver, at arbejdsskaden varigt har nedsat tilskadekomnes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Tabet skal være mindst 15 procent.

Som udgangspunkt skal den erhvervsmæssige situation være afklaret, før vi træffer afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne. Når tilskadekomne modtager sygedagpenge, er situationen uafklaret.

Vi kan dog træffe en midlertidig afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne, hvis arbejdsskaden har medført en varig funktionsbegrænsning, der sandsynliggør, at tilskadekomne ikke længere vil kunne oppebære den samme indkomst ved arbejde, som pågældende kunne forud for arbejdsskaden.

Hvis dele af erhvervsevnetabet med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskaden, foretager vi et fradrag i erstatningen for tab af erhvervsevne. Fradrag i erstatningen kan kun ske, hvis en forudbestående skade eller sygdom er forværret efter arbejdsskaden, eller der efter arbejdsskaden er kommet en konkurrerende skade eller sygdom, som under alle omstændigheder ville medføre en begrænsning af indtjeningssevnen i fremtiden.

## **Begrundelsen for tilkendelsestidspunktet**

### *Sådan vurderer vi sagen*

Ankestyrelsen vurderer, at der er dokumenteret et tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden den 14. januar 2020.

### *Hvad er afgørende for resultatet*

Vi lægger vægt på, at du den 14. januar 2020 blev undersøgt af en speciallæge. Af dennes erklæring (dateret den 15. januar 2020) fremgår det, at din skade anses som medicinsk stationær.

Vi er opmærksomme på, at du siden hen har oplevet en forværring i dine smerter. Uanset dette vurderer vi, at der allerede på tidspunktet for speciallægens undersøgelse, er påvist et tab af erhvervsevne på 85 procent.

Dette støttes af, at du allerede i november 2019 blev afprøvet i virksomhedspraktik i en vuggestue med en aftalt arbejdstid på seks timer om ugen. Du måtte dog opgive denne praktik inden for én måned, da arbejdsopgaverne forværrede dine smerter. Du har heller ikke i din praktik fra august 2020 og frem været i stand til at arbejde mere end omkring seks timer om ugen – heller ikke selvom denne praktik til fulde tilgodeser dine skånebehov.

Vi bemærker dog, at rette tilkendelsestidspunkt er tidspunktet for speciallægens *undersøgelse* (den 14. januar 2020) og ikke erklæringens *datering* (den 15. januar 2020).

### *Om reglerne*

Erstatning for tab af erhvervsevne tilkendes fra det tidspunkt, hvor der er påvist et tab af erhvervsevne.

### **Begrundelsen for revisionstidspunktet**

Din erhvervsmæssige situation er uafklaret, og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har fastsat revision i din sag til den 1. juli 2022.

Vi finder ikke grundlag for at ændre revisionstidspunktet.

Da revisionstidspunktet imidlertid er overskredet, beder vi Arbejdsmarkedets Erhvervssikring tage spørgsmålet om tab af erhvervsevne op til revision snarest.

### **Mødebehandling**

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet. Der er enighed om afgørelsen.

Du kan læse mere om, hvordan Ankestyrelsen behandler sager på møde på [www.ast.dk](http://www.ast.dk)